

ΑΠΟ ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

... θέλετε άληθινά να μάθετε πώς γίνεται ή λειτουργία τής δημιουργικής μου έργασίας; Ν' άπαντήσω στήν έρώτηση αυτή έν έκτάσει και λεπτομερώς είνε πολύ δύσκολο, γιατί οι όροι, υπό τούς όποιους γεννιέται τοΌτο ή έκεινο μου τό έργο είνε έντελώς διαφορετικοί μεταξύ τους. Θα προσπαθήσω όμως γενικά να σας δώσω σε άδρές γραμμές πληροφορίες για τόν τρόπο τής έργασίας μου. Ός τόσο πρώτα πρέπει, για ναχετε μια σωστή έξήγηση τής δημιουργικής μου αυτής λειτουργίας, να κάνω μια άπαραίτητη κατάταξη στις διάφορες έργασίες μου, και να τις χωρίσω: α) σε έργα που γράφω από δική μου άπολύτως έλεύθερη θέληση, από άμεση έσωτερική ώθηση από άναπόφευκτη ανάγκη· β) σε έργα που γεννιούνται από ένα έξωτερικό, άσχετο προς τόν έαυτό μου σπρώξιμο, τήν παράκληση ενός φίλου π. χ. ή κατά παραγγελία.

Γιά τά έργα τής πρώτης κατηγορίας δέν παρουσιάζεται ανάγκη, ούτε ή παραμικρότερη, να ύποκύψω στή θέλησή μου, ή να καταβάλω μια προσπάθεια. Φτάνει να ύπακούσω στήν έσωτερική φωνή, που προστάζει και, άν ή μιιά ζωή, με τις θλιβερές της συμπτώσεις, τόχη να μη καταπιέση τήν άλλη, τήν καλλιτεχνική ζωή, ή έργασία προχωρεί σαν από μόνη της με μια άπεριγραπτη γρηγοράδα. Λησμονεί κανείς όλα τά γύρω του, ή ψυχή δονείται όλόκληρη από μια άκατανόητη και άφάνταστα εύφρόσυνη ταραχή και ό καιρός κυλά κυριολεκτικά χωρίς κανείς να τόν καταλαβαίνει. Η κατάσταση αυτή έχει κάτι τό κοινό με τήν ύπνοβασία. Και άν δέν συμβή τίποτα, που να σε ξαναγυρίση και να σε ρίξη πίσω στήν άλλη, τήν κοινή τήν καθημερινή ζωή, τότε βγαίνει μια δημιουργία με τά χαρακτηριστικά τής τελειότητας

έκεινου που είνε σε θέση να δώση αυτός ή έκεινος ό καλλιτέχνης. Δυστυχώς όμως οι ένοχλήσεις είνε άναπόφευκτες. Και αποτέλεσμα τών ένοχλήσεων αυτών είνε διάφορες ραφές στο έργο, άσυμμετρίες, άνακολουθίες, μέρη άκανόνιστα, κ.λ.π.

Γιά τή σύνθεση έργων τής δευτέρας κατηγορίας πρέπει συχνά να προσπαθήσω ν' άποκαταστήσω τεχνητή διάθεση. Έλπίζω πως δέν θα με κατηγορήσετε για πειρατολογία, άν σας πώ, πως σχεδόν ποτέ μου δέν επικαλόθηκα μάτια τήν έμπνευση. Μου ξεφεύγει τότε μόνο, όταν αισθανεται τόν έαυτό της περιττό, βλέποντάς με να βασανίζομαι με καταθλιπτικά περιστατικά τής έξωτερικής φωνής. Σε όμαλες περιστάσεις όμως μπορώ να συνθέσω σε κάθε στιγμή τής ημέρας και υπό οίουσδήποτε όρους. Υπάρχουν φορές που παρατηρώ με περιέργεια ούτή τήν άκατάπαυστη έργασία, που γίνεται σε κάποια γωνιά του μυαλού μου και άφορά μονάχα τή μουσική, ενώ κουβεντιάζω, χωρίς ως τόσο ούτή νάχη και τήν παραμικρότερη σχέση με τό θέμα τής κουβέντας μου ή με τούς ανθρώπους που τή στιγμή εκείνη άποτελούν τή συντροφία μου. Κάποτε έτσι γίνεται μια προεργασία, μπαίνουν οι λεπτομέρειες μιας πορείας, μιας εξέλιξης τών φωνών σ' ένα άπόκομμα σε κάποιο μέρος κομματιού, από πριν σχεδιασμένο, και πάλι άλλες φορές παρουσιάζεται μια καινούργια ανεξάρτητη ύδα σε προσπαθώ να τήν κρατήσω... Από ποδ τώρα έρχεται ούτή ή ύδα; Αυτό πιά είνε ένα μυστικό, που δέν κατώρθωσα να μάθω, ούτε θα μπόρσω.

(Άπό ένα γράμμα του Τσαϊκόφσκυ προς τήν Κυρία von Merk).